

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8CdoR/12/2025
Identifikačné číslo spisu:	8119204599
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8119204599.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Branislava Krála v právnej veci oprávnenej na výživné L. T. P., narodenej XX. T. XXXX, Ž. XXX, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Prešov, Hlavná 50, proti osobe, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné Q. Z., narodenému XX. R. XXXX, Z. XX, XXX XX P. J. R. A., P. D. M., zastúpenému advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, PhD., Košice, Štúrova 20, o určenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29Pc/23/2019, o dovolaní oprávnenej na výživné proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2025 sp. zn. 8CoP/1/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 18. januára 2024 č.k. 29Pc23/2019-885 zamietol návrh oprávnenej na výživné (ďalej aj „navrhovateľka“, prípadne „manželka“ alebo „matka“) na určenie manželského výživného (výrok I.) a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 18, § 71, § 75 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o rodine“), § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej „Občiansky zákonník“). Po skutkovej stránke uviedol, že návrhom zo dňa 07. marca 2019 sa navrhovateľka domáhala, aby súd uložil odporcovi povinnosť prispievať jej na výživu sumou 2.000 eur mesačne odo dňa podania návrhu, so splatnosťou vždy do 15. dňa v mesiaci. Svoj návrh odôvodnila tým, že na Okresnom súde Prešov je pod sp. zn. 30P/140/2018 vedené konanie o rozvod manželstva, a že dňa 28. júna 2018 uzatvorila s odporcom dohodu, na základe ktorej sa manžel zaviazal uhrádzať jej sumu 2.000 eur, počnúc od augusta roku 2018 do mesiaca, v ktorom nadobudne právoplatnosť rozsudok o rozvode manželstva. Navrhovateľka uviedla, že manžel túto dohodu neplní od februára roku 2019.

1.2. Odporca s návrhom nesúhlasil, žiadal ho zamietnuť. K dohode zo dňa 28. júna 2018 uviedol, že túto považuje za absolútne neplatnú, nakoľko ju nepodpísal slobodne, ale pod tlakom manželky a pri podpise

bola zneužitá jeho nedostatočná znalosť slovenského jazyka. Navrhovateľka mu znemožňuje stretávať sa s ich maloletým synom, ktorý ho odmieta v dôsledku ovplyvňovania matkou. Od augusta 2018 do januára 2019 posielal na účet matky mesačne sumu 2 000 eur, v čom bolo zahrnuté výživné pre maloletého vo výške 500 eur. Podľa odporcu je predmetná dohoda neplatná aj pre rozpor s hmotným právom, rovnako tak pre rozpor s dobrými mravmi, ako aj pre neurčitosť a nezrozumiteľnosť. Navrhovateľka je vzdelaním právnička, vypracovala dohodu, ktorá ho stavia do nevýhodného postavenia, jedná sa o dohodu v ktorej sa vopred vzdáva práv, ktoré mu vzniknú v budúcnosti, dohodu ktorou sa vyporiadava BSM v čase trvania manželstva, a to spôsobom, že všetko nadobúda navrhovateľka, bez akejkoľvek výplatnej povinnosti voči nemu.

1.3. Súd prvej inštancie v predmetnej veci prvýkrát rozhodol rozsudkom z 27. mája 2021 tak, že návrh navrhovateľky zamietol. Na základe odvolania navrhovateľky odvolací súd uznesením z 15. marca 2022 tento rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súd prvej inštancie po vrátení veci doplnil dokazovanie podrobným výsluchom účastníkov, písomnými vyjadreniami účastníkov, oboznámením sa s obsahom spisu Okresného súdu Prešov, sp. zn. 28P/34/218, a spisov OR PZ Poprad č.k. ORPZ- 228/2-VYS-PP-2020, ORPZ-299/4 -VYS- PP -2020, Okresného úradu Prešov č.k. OU-PO-OVVS2-2022/002720, oboznámením správ Psychosociálneho centra s.r.o. Prešov, výpismi z účtov navrhovateľky, výplatnými páskami odporcu, ako aj ďalším spisovým materiálom. V odôvodnení rozsudku uviedol, že za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi možno považovať len také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnu normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 12. novembra 2014 sp. zn. 31Cdo/3931/2013). Rozpor s dobrými mravmi videl v správaní sa navrhovateľky spočívajúcom v dlhodobej manipulácii maloletého L. Uroti otcovi, čo spôsobilo, že maloletý úplne odmieta otca, čím navrhovateľka zasiahla do rodičovských práv a osobnostných práv otca a oddelila otca od syna. Konanie navrhovateľky, ktorého dôsledkom je zničenie vzťahu otca a syna je takým konaním, ktoré je nepochybne možné označiť za rozporné s dobrými mravmi a ktoré postihlo priamo odporcu ako otca a bolo smerované proti nemu a jeho dôsledky ho hlboko zasiahli. Stav, ktorý vytvorila navrhovateľka, teda, že syn odmieta otca, musí nájsť svoj odraz v práve. Len ťažko si možno predstaviť v živote človeka významnejší a zásadnejší vzťah ako vzťah rodič - dieťa. Úmyselné, systematické deštruovanie tohto vzťahu cieľovým ovplyvňovaním dieťaťa proti druhému rodičovi, je nepochybne jedným z najodsúdeniahodnejších chovaní, akého sa druhý rodič (prípadne tretia osoba) môže dopustiť. Uvedený stav spôsobila navrhovateľka svojim vysoko nemorálnym správaním, spočívajúcim v manipulácii, programovaní a ovplyvňovaní syna a preto je to ona, kto má byť za jeho vznik postihnutá nepriznaním manželského výživného.

1.4. Prvoinštančný súd zároveň poukázal na to, že navrhovateľka podala na odporcu trestné oznámenie pre neplnenie si vyživovacej povinnosti, hoci mala vedomosť, že finančné prostriedky z jeho strany na jej účet za obdobie kedy tvrdila, že výživné platené nebolo, uhrádzané boli. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi je potrebné považovať aj nepravdivé uvedenie skutočností, v snahe privodiť osobe trestné stíhanie. Navrhovateľka sa taktiež snažila zdiskreditovať odporcu a dosiahnuť jeho čo najskorší odchod zo Slovenska aj tým, že opakovane telefonovala jeho zamestnávateľovi a uvádzala naňho nepravdivé informácie. Osočujúce konanie navrhovateľky voči odporcovi sa udialo v období, za ktoré požaduje manželské výživné a nesmerovalo voči odporcovi, len ako otcovi, ale aj ako človeku a zamestnancovi, pričom v žiadnom z konaní iniciovaných navrhovateľkou nebolo preukázané konanie otca - odporcu vo vzťahu k navrhovateľke a maloletému, ktoré by mohlo byť kvalifikované ako priestupok alebo trestný čin.

1.5. Súd prvej inštancie poukázal na to, že všetky vyššie uvedené skutočnosti svedčia o hlboko negatívnom postoji navrhovateľky k otcovi maloletého, na ktorý síce má právo, avšak tento negatívny postoj ju neoprávňuje, hoci aj zákonnými spôsobmi vytvoriť stav, keď je otec maloletého prakticky vymazaný zo života syna. Súd takéto konanie navrhovateľky vnímal ako hrubé porušenie základných povinností manželky, matky a vyhodnotil ho ako hrubé porušenie dobrých mravov. Za takejto situácie tu potom chýbal základ nároku pre priznanie akejkoľvek sumy výživného zo strany odporcu a je až zarážajúce, že navrhovateľka v súčasnosti obviňuje odporcu, že sa o maloletého nezaujíma, nemá s ním kontakt alebo nemá o ňom informácie, keďže takýto stav navodila sama svojím konaním, čo identifikoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky (viď bod 2.2. tohto rozhodnutia).

1.6. Prvoinštančný súd taktiež poukázal na potencialitu navrhovateľky, ktorá uviedla, že jej bola v minulosti a aj v súčasnosti ponúknutá práca zodpovedajúca jej vysokej kvalifikácii a schopnostiam, avšak bolo by nutné sa jednak presťahovať (Bratislava, Košice), ako aj veľa cestovať, čo navrhovateľka odmietla kvôli starostlivosti o maloletého. Súd sa stotožnil s názorom odporcu, že navrhovateľka sa bez vážneho dôvodu vzdala výhodnejšieho príjmu. Skutočnosť, že svoj potenciál nevyužíva, nemôže byť pričítaná na úkor odporcu. Zároveň poukázal na skutočnosť, že navrhovateľka disponovala s účtom, na ktorý jej odporca zasielal dlhodobu sumu 4.000 eur mesačne, pričom túto sumu nespotrebovala ani po zaplatení všetkých výdavkov. Z výpisu z účtu je zrejmé, že len v mesiacoch január až máj 2018 navrhovateľka z tohto účtu vybrala takmer 30.000 eur, a tiež užívala a naďalej užíva prakticky celý majetok hnutelný aj nehnuteľný, ktorý nadobudli účastníci za trvania manželstva, hlavne kompletne zariadený rodinný dom. Životná úroveň navrhovateľky bola teda podľa názoru súdu prvej inštancie porovnateľná so životnou úrovňou odporcu.

1.7. Ohľadom dohody, na ktorú sa odvoláva navrhovateľka, súd prvej inštancie konštatoval (bod 17.), že vychádzal z toho, že ustanovenia § 71 ods. 1, § 75 ods. 1, 2 zákona o rodine, súdu vymedzujú rámec na základe, ktorého, môže priznať alebo nepriznať manželské výživné. Na rozpor s dobrými mravmi súd prihliada ex offio. Dohoda účastníkov je síce možná, ale pre súd nezáväzná, keďže súd je pri rozhodovaní o výživnom viazaný zákonnými podmienkami. Pokiaľ sa účastníci dohodou riadia, je to ich slobodná vôľa, rovnako ako pokiaľ sa ňou prestanú riadiť. Automaticky to ale neznamená, že tu nastupuje povinnosť súdu prevziať túto dohodu, jej obsah, alebo skúmať, či je alebo nie je platná, preto ju nebral vôbec do úvahy.

1.8. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP), podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľky rozsudkom z 30. januára 2025 sp. zn. 8CoP/1/2024 potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu (výrok I.) a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok II.).

2.1. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 62 CMP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, konzistentné a logické, pričom konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia a len na zdôraznenie jeho správnosti a v súvislosti s odvolacími námietkami doplnil ďalšie dôvody (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

2.1 Odvolací súd sa nestotožnil (bod 21.) s odvolacou námietkou navrhovateľky, že súd prvej inštancie si „zjednodušil“ odôvodnenie tohto rozhodnutia tým, že prebral odôvodnenia súdnych rozhodnutí týkajúcich sa úpravy styku, resp. výživného k maloletému synovi účastníkov a jeho rozsudok je neodôvodnený, nepreskúmateľný a zjavne svojvoľný, aj keď pripustil, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia venoval až nadmernú pozornosť konaniam týkajúcim sa maloletého, avšak okolnosti vyplývajúce z týchto konaní sú dôležité aj pre konanie v tejto veci, teda určenie, resp. neurčenie manželského výživného. Odvolací súd zároveň poznamenal, že aj, keď navrhovateľka vyčítala súdu prvej inštancie, že sa v tejto veci rozsiahlo venoval iným okolnostiam týkajúcim sa úpravy styku, resp. výživného vo vzťahu k maloletému, tak aj ona sama sa v odvolaní týmito okolnosťami rozsiahlo venuje.

2.2. Za podstatné odvolací súd (v bode 22.) považoval ďalšie skutočnosti, ktoré súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, a to, že okrem negatívnej manipulácie maloletého navrhovateľkou vo vzťahu k odporcovi, čo vyplýva napr. aj zo správy psychosociálneho centra, resp. z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. apríla 2023 sp. zn. IV. ÚS 47/2023, v konaní o rozvod manželstva, sp. zn. 30P/140/2018, bolo v konaní preukázané, že navrhovateľka z účtov odporcu vybrala spolu sumu cca 30 000 eur, napriek tomu, že odporca jej v minulosti prispieval povinnosti sumou 4.000 eur mesačne, čo prevyšovalo jej bežné mesačné náklady. Taktiež bolo preukázané, že navrhovateľka viackrát násobne volala zamestnávateľovi odporcu, aby ho zdiskreditovala. Vo vzťahu k odporcovi podala viacero podaní (trestné oznámenia, oznámenia o priestupku) aj z dôvodu údajného neplatenia výživného, pričom ani v jednom prípade nebolo preukázané, aby sa odporca dopustil trestného činu, resp. priestupku, teda neboli preukázané tvrdenia navrhovateľky vo vzťahu k odporcovi.

Odvolací súd zdôraznil, že práve tieto vyššie uvedené skutočnosti, aj podľa jeho názoru zakladajú nepochybne rozpor prípadného určenia manželského výživného s dobrými mravmi, z tohto dôvodu súd prvej inštancie správne návrh na určenie manželského výživného zamietol.

2.3. Odvolací súd ďalej konštatoval (bod 23.), že navrhovateľka v konaní pred súdom prvej inštancie dňa 18. januára 2024 po doplnení dokazovania uviedla, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. V odvolacom konaní však navrhla pripojenie súdnych spisov, lekárskeho správ, prehratie zvukovo-obrazových záznamov predložených navrhovateľkou, pričom ale konkrétne neuviedla z akých dôvodov navrhuje vykonanie, resp. zopakovania dokazovania v tomto rozsahu. Odvolací súd k tomu uviedol, že v predmetnej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, pričom rozhodnutia týkajúce sa, v odvolaní označených, súdnych konaní sú súčasťou tohto spisu a odvolací súd nevidel žiaden relevantný dôvod na prípadné vytýčenie pojednávania v tejto veci, resp. doplnenie dokazovania, nakoľko závery vyplývajúce z dokazovania súdu prvej inštancie, aj podľa názoru odvolacieho súdu, nepochybne zakladajú dôvodný rozpor pre určenie manželského výživného s dobrými mravmi. Odvolací súd v tejto súvislosti taktiež poukázal na to, že navrhovateľka skutočnosti zhrnuté v bode 22 odôvodnenia ani žiadnym relevantným spôsobom nerozporovala.

2.4. Ohľadom dohody zo dňa 28. júna 2018, odvolací súd v celom rozsahu odkázal na správne a náležité odôvodnenie v bode 17. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, a teda že správne nebral do úvahy túto dohodu. Navyše aj keď navrhovateľka tvrdila, že strany tejto dohody sa na nej zodpovedne dohodli, tak z vyjadrenia odporcu vyplýva práve opak, pričom odporca sa vyjadril, že k jej podpisu bol donútený a jej obsahu ani nerozumel.

2.5. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, keďže tento zákon neustanovuje inak.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie navrhovateľka (ďalej aj „dovolateľka“), prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhovala, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3.1. Vo vzťahu k namietanej vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je neodôvodnený, nepreskúmateľný, zjavne svojvoľný a arbitrárny, pretože hrubo nerešpektuje právnu úpravu a rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (v otázke rozsahu a kvality odôvodnenia súdneho rozhodnutia). V konkrétnostiach namietala nedostatočné, vnútorne rozporné a nepresvedčivé odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, nevysporiadanie sa s uplatnenými (odvolacími) námietkami navrhovateľky vo viacerých okruhoch. Uviedla, že súd prvej inštancie založil napadnuté rozhodnutie na dvoch nosných právnych záveroch, čo odvolací súd potvrdil (ako vecne správne) a to, že 1/ navrhovateľka konala tak, že porušovala dobré mravy (údajné manipulovanie syna a narušenie jeho vzťahu s otcom), 2/ že na dohodu odporcu a navrhovateľky zo dňa 28. júna 2018 neprihliada, pretože je irelevantná, pričom túto svoju argumentáciu, najmä vo vzťahu k rozporu s dobrými mravmi (aplikácia § 75 ods. 2 zákona o rodine) nepodporil poukazom na konštantnú rozhodovaciu prax vyšších súdov v skutkovo obdobných veciach (prípadoch), obzvlášť Krajského súdu v Prešove. Preto je napadnutý rozsudok aj zjavne nepresvedčivý a vôbec nepotvrdzuje, že by bol v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky. Navrhovateľka mala za to, že súd ju nepriznaním manželského výživného potrestal (ako matku maloletého L.) za to, že maloletý odmieta osobný kontakt (styk) s odporcom, pričom toto odmietanie kontaktu s odporcom nie je vinou a ani zodpovednosťou navrhovateľky (ako matky), teda absentuje tu zavinenie navrhovateľky, zároveň neexistuje žiadne priame konanie navrhovateľky proti odporcovi (nadáva mu, fyzicky napáda, bije, týra a pod.) a navyše existencia skutočností, že maloleté dieťa odmieta styk s otcom nie je dôvodom, ktorý je možné podradiť pod konanie oprávnenej osoby (navrhovateľky) v rozpore s dobrými mravmi. Navrhovateľka poukázala na rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. apríla 2019 sp. zn. 21CoP/63/2018, v ktorom sa uvádzajú právne závery o tom, aké typy konania oprávnenej osoby môžu zakladať rozpor s dobrými mravmi (spôsobenie rozvratu, opustenie rodiny, prípadne keď oprávnený bez ospravedlniteľného dôvodu nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť aj napriek objektívnym možnostiam a svojim schopnostiam a svoju situáciu rieši požadovaním výživného). Podľa navrhovateľky ide o prekvapivé rozhodnutie, nakoľko súdy neskúmali spôsobenie rozvratu, resp. opustenie rodiny vôbec. Dovolateľka ďalej uviedla,

že odvolací súd nijako nereagoval na jej argumentáciu k platnosti dohody zo dňa 28. júna 2018 a že touto je odporca viazaný (pacta sunt servanda). Odporca pritom v konaní sústavne namietal najmä to, že priznanie uplatneného nároku na určenie výživovacej povinnosti medzi manželmi (tzv. manželské výživné) je v rozpore s dobrými mravmi, čo odôvodňuje tým, že navrhovateľka dala odporcovi podpísať "nemorálnu" dohodu, ktorej obsah ani nepoznal, že navrhovateľka bráni odporcovi v styku s maloletým synom a že ho navrhovateľka krivo obvinila z neplatenia výživného na maloletého syna. Odporca teda neuviedol a skutkovo nevymedzil ani jeden spôsobilý dôvod, ktorý by mohol zakladať naplnenie podmienky, že je tu rozpor s dobrými mravmi. Navrhovateľka taktiež namietala vady v procese dokazovania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Konkrétne deformáciu dôkazov a z nich vyplývajúcich zistení, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov v jej neprospech.

3.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietala, že odvolací súd sa pri riešení otázky dobrých mravov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2022 sp. zn. 1Cdo/126/2022, nakoľko posudzoval úplne iné okolnosti v predmetnom konaní, zameral sa na nepodstatné a nepreukázané okolnosti, ako aj deformované dôkazy. Odvolací súd skúmanie otázky porušovania dobrých mravov zo strany navrhovateľky vyložil veľmi široko, pričom sa vôbec nezaoberal tým, že ako sa odporca správal k navrhovateľke, že jej vôbec neprispieval na výživu, že ju slovne napádal a ponižoval, a taktiež vôbec neposudzoval to, že či správanie navrhovateľky nie je iba dôsledkom toho, ako sa odporca správal k nej.

3.3. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka uviedla, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli vyriešené tieto otázky (ktorú sú podstatné pre rozhodnutie vo veci navrhovateľky):

A. na aké okolnosti je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine,

B. či medzi okolnosti, na ktoré je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, patria: - či prebieha osobný kontakt mal. dieťaťa s povinným rodičom, a ak neprebieha, či je za to možné určiť za zodpovedného osobu oprávnenú z výživného, a ak áno, tak na základe čoho, či postačuje akýkoľvek záver súdu v inom konaní alebo musí ísť o záver súdu v konaní o výkon rozhodnutia, - či dochádza k manipulácii a ovplyvňovaniu mal. dieťaťa zo strany osoby oprávnenej z výživného a ak áno, či toto musí byť preukázané rozhodnutím súdu v rámci konania o výkon rozhodnutia, - či podanie trestného oznámenia alebo oznámenia o priestupku zo strany osoby oprávnenej z výživného, ak sa v týchto konaniach nepreukáže vina povinnej osoby, môže alebo musí viesť k tomu, že ide o konanie v rozpore s dobrými mravmi, - či sa povinná osoba správala vhodne k oprávnenej osobe, a v tejto súvislosti či správanie oprávnenej osoby nie je iba dôsledkom toho, ako sa povinná osoba správala k oprávnenej osobe, - či sa povinná osoba správala vhodne k vlastnému mal. dieťaťu a či ho neobrala o finančné prostriedky a iný majetok (dokonca bez súhlasu súdu s takýmito úkonmi), - či došlo k platnému uzatvoreniu dohody o manželskom výživnom pred podaním návrhu na začatie konania o určenie výživného medzi manželmi, - či po uzatvorení dohody o manželskom výživnom dochádzalo k jej plneniu a až následne ju prestala plniť povinná osoba.

4. Odporca vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky uviedol, že ho považuje za nedôvodné a žiadal, aby ho odvolací súd podľa § 447 písm. c) CSP odmietol a zaviazal navrhovateľku na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného plnoletých osôb, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania odporcu bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení,

že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

13. Navrhovateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné, vnútorne rozporné a nepresvedčivé odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, nevysporiadanie sa s uplatnenými odvolacími námietkami navrhovateľky, a deformáciu dôkazov a z nich vyplývajúcich zistení, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov v neprospech navrhovateľky.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej

miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. K námietke navrhovateľky týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné sudy zistia skutkový (skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

16. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odvolací súd vo výroku I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov sudy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku

zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Dovolateľka v dovolaní neuviedla relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v základnom konaní.

16.1. Konkrétnejšie k dovolacím námietkami navrhovateľky dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí dostatočným spôsobom objasnili ako dospeli k záveru o zamietnutí návrhu na určenie manželského výživného pre rozpor s dobrými mravmi, ktorý súd prvej inštancie (a odvolací súd s ním stotožnil) videl v správaní sa navrhovateľky spočívajúcom v dlhodobej manipulácii maloletého syna proti otcovi, čo spôsobilo, že maloletý úplne odmieta otca, čím navrhovateľka zasiahla do rodičovských práv a osobnostných práv otca a oddelila otca od syna. Súd prvej inštancie poukázal na to, že všetky uvedené skutočnosti svedčia o hlboko negatívnom postoji navrhovateľky k otcovi maloletého, na ktorý síce má právo, avšak tento negatívny postoj ju neopravňuje, hoci aj zákonnými spôsobmi vytvoriť stav, keď je otec maloletého prakticky vymazaný zo života syna. Súd takéto konanie navrhovateľky vníma ako hrubé porušenie základných povinností manželky, matky a vyhodnotil ho ako hrubé porušenie dobrých mravov.

17. Zo zhora uvedeného (pod bodom 16. a 16.1.) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že navrhovateľka sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. K namietanému pochybeniu v procese dokazovania v danej veci dovolací súd uvádza, že pokiaľ súd nevykonal v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom

zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020.

20. Pokiaľ ide o navrhovateľkou namietané hodnotenie dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

20.1. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou spochybnená hodnotiacia úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a je aj preskúmateľná. Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, podľa názoru dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. Takýmto procesným postupom odvolacieho súdu preto podľa dovolacieho súdu nedošlo k tomu, že by súd (odvolací) znemožnil navrhovateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

21. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

22. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie navrhovateľky preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Dovolanie podľa § 421 písm. a) a b) CSP

23. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v zmysle ktorých navrhovateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií majú za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) a od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

24. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia

byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017, 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Riešenie skutkovej otázky (questio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri riešení takejto otázky sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (questio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, resp. aj 7 Cdo 99/2018).

26. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

27. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

28. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej

rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

29. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd sa pri riešení otázky dobrých mravov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. augusta 2022 sp. zn. 1Cdo/126/2022. Navrhovateľka konkrétne poukázala na body 44.- 47. odôvodnenia predmetného rozsudku, v ktorých sa najvyšší súd venuje vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

29.1. V bode 47. citovaného rozsudku najvyšší súd k otázke dobrých mravov uviedol, že „Právo na výživné od povinného (okrem práva maloletých detí na výživné) musí byť v súlade s dobrými mravmi. Vo všeobecnosti možno o dobrých mravoch hovoriť ako o pravidlách morálneho charakteru všeobecne platných v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel (noriem) spoločnosti, všeobecne uznávaných a činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno preto označiť za činnosť proti dobrým mravom (contra bonus mores). Podľa ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, výživné nemožno priznať len v prípade, ak pre to existujú dôvody na strane oprávneného (tu navrhovateľky). Predpokladá sa teda také správanie oprávneného voči povinnému, ktoré spôsobí stratu práva priznať výživné. Dobré mravy sú nepísané pravidlá slušnosti, ľudskosti a tolerancie, poctivosti a dôvery. Zákon presne nešpecifikuje, kedy ide o rozpor s dobrými mravmi a kedy nie. Vyžaduje sa také správanie, ktoré svojou intenzitou a závažnými dôsledkami je možné objektívne posúdiť ako porušovanie dobrých mravov. Posúdenie toho či ide o porušenie dobrých mravov alebo nie je v konečnom dôsledku na rozhodnutí súdu. Súd musí vec z hľadiska dobrých mravov posudzovať konkrétne v každom individuálnom prípade v kontexte konania účastníkov a súslednosti ich úkonov v čase a mieste.“

29.2. Dovolateľka bolo toho názoru, že odvolací súd v predmetnom konaní skúmal úplne iné okolnosti aké vyplývajú z vyššie uvedeného rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pričom odvolací súd sa zameral na nepodstatné a nepreukázané okolnosti, ako aj deformované dôkazy. Namietala, že odvolací súd skúmanie otázky porušovania dobrých mravov zo strany navrhovateľky vyložil veľmi široko, pričom sa vôbec nezaoberal tým, že ako sa odporca správal k navrhovateľke, že jej vôbec neprispieval na výživu, že ju slovne napádal a ponižoval, a taktiež vôbec neposudzoval to, že či správanie navrhovateľky nie je iba dôsledkom toho, ako sa odporca správal k nej.

30. V súvislosti s uvedenou námietkou najvyšší súd dáva do pozornosti navrhovateľky, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak, dovolací súd je v prejednávanej veci podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdu nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov

31. V prejednávanej veci mal odvolací súd z dokazovania vykonaného na prvoinštančnom súde za preukázané, že navrhovateľka sa voči odporcovi dopustila takého správania, ktoré je svojou intenzitou a závažnými dôsledkami možné objektívne posúdiť ako porušovanie dobrých mravov v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine. Tento záver súdu bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Súdy nižších inštancií teda postupovali v súlade s

rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2022 sp. zn. 1Cdo/126/2022 keď vec posúdili v tomto konkrétnom prípade s prihliadnutím na individuálne špecifiká danej veci. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania odporcu z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva.

32. Navrhovateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Citované ustanovenie dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

33. V danom prípade navrhovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, naformulovala otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli vyriešené (ktoré sú podstatné pre rozhodnutie vo veci navrhovateľky) nasledovne:

A. na aké okolnosti je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine,

B. či medzi okolnosti, na ktoré je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, patria: - či prebieha osobný kontakt mal. dieťaťa s povinným rodičom, a ak neprebieha, či je za to možné určiť za zodpovedného osobu oprávnenú z výživného, a ak áno, tak na základe čoho, či postačuje akýkoľvek záver súdu v inom konaní alebo musí ísť o záver súdu v konaní o výkon rozhodnutia, - či dochádza k manipulácii a ovplyvňovaniu mal. dieťaťa zo strany osoby oprávnenej z výživného a ak áno, či toto musí byť preukázané rozhodnutím súdu v rámci konania o výkon rozhodnutia, - či podanie trestného oznámenia alebo oznámenia o priestupku zo strany osoby oprávnenej z výživného, ak sa v týchto konaniach nepreukáže vina povinnej osoby, môže alebo musí viesť k tomu, že ide o konanie v rozpore s dobrými mravmi, - či sa povinná osoba správala vhodne k oprávnenej osobe, a v tejto súvislosti či správanie oprávnenej osoby nie je iba dôsledkom toho, ako sa povinná osoba správala k oprávnenej osobe, - či sa povinná osoba správala vhodne k vlastnému mal. dieťaťu a či ho neobrala o finančné prostriedky a iný majetok (dokonca bez súhlasu súdu s takýmito úkonmi), - či došlo k platnému uzatvoreniu dohody o manželskom výživnom pred podaním návrhu na začatie konania o určenie výživného medzi manželmi, - či po uzatvorení dohody o manželskom výživnom dochádzalo k jej plneniu a až následne ju prestala plniť povinná osoba.

Navrhovateľka prezentovala názor, že medzi okolnosti, na ktoré je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, nepatria okolnosti súvisiace s inými konaniami (o rozvod, úpravu práv a iné), ani otázka styku s mal. dieťaťom, ani podanie trestného oznámenia alebo oznámenia o priestupku, pretože tieto nevyhodnocuje oprávnená osoba ale iné orgány na to príslušné. Naopak, patria tu okolnosti ohľadom správania sa povinnej osoby k oprávnenej osobe a k vlastnému mal. dieťaťu, ako aj to, či existuje písomná dohoda o manželskom výživnom.

34. Podľa § 75 ods. 2 zákona o rodine výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

35. Podľa názoru dovolacieho súdu vzhľadom na charakter ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, ktoré patrí k právnym normám s neurčitou, abstraktnou hypotézou, je vždy úlohou súdu, aby podľa svojho uváženia, s ohľadom na okolnosti prípadu, sám túto hypotézu vymedzil. Otázka nemožnosti priznania výživného, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi, je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pokiaľ je účelom § 421 ods. 1 písm. b) CSP zo širších hľadísk tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk postupujú totiž sudy vždy diferencovane v

každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj sp. zn. 3Cdo 226/2017). V tejto súvislosti je nutné doplniť, že vo všeobecnosti závery súdov pri posudzovaní otázky nemožnosti priznania výživného, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi, sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia. Dovolací súd je toho názoru, že nie je možné precedenčne zaviazat' súdy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania pri existencii určitej okolnosti, keďže posúdenie rozporu s dobrými mravmi je vždy výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci vo vzájomných súvislostiach. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ohľadom spôsobu určenia, kedy možno hovoriť o priznaní výživného v rozpore s dobrými mravmi, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady, i keby formálne vykazovali rovnaké skutkové okolnosti.

37. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie navrhovateľky v časti, v ktorej namietala vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

38. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania aplikoval ustanovenie § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania;

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.